
شرح دعای عرفه

سید احمد فقیه امامی (۱۳۵۲-۱۴۱۴ق)

معرفی: محمدرضا زادهوش

درآمد

تبلور عشق در جان نیایشگر، رویکردی به جانب خداوند را پدید می‌آورد که در قالب‌های گوناگون نیایش جاری می‌شود، برخی دستاویز بیان و صورت‌اند و دیگران در پی عنایت به معنا و ادای درست هدف‌ها و آرمان‌ها.

از این میان، بارقه‌های تابنده و اثره‌هایی که بر زبان توانمند معصومان - صلوات الله علیهم - روان گردیده است، فروغی دیگر دارد. راستین بودن مقصد در نیایش ماثور و تکیه داشتن صورت و معنا بر آیات قرآن، و زیبایی واژگان به کار گرفته شده، همگی موجب پسندیده‌تر شدن و کارآمدتر بودن چنین نیایش‌هایی است.

تنها آنچه مسلم می‌نماید، حفظ صورت، الفاظ و شیوه بیان این ادعیه، و رعایت قید زمان و مکان در آنهاست که البته هر یک، موجب پدیدار شدن آثار روحانی ویژه‌ای خواهد بود.

دعای عرفه امام حسین علیه السلام، نیایشی از این دست است؛ توسط معصوم در قالب الفاظ ریخته شده و برای آن، آثار و پیامدهای فراوانی، از جمله استجاب قطعی خواسته‌های نیایشگر را بر شمرده‌اند و از معدود ادعیه‌ای است که در فاصله زمانی اندکی، قابل تکرار نیست.

پناه بردن به خنکای دعای عرفه و معانی ژرف آن در فرجامین ساعات عصر روز عرفه، ما را به آشنایی با نیایش فرامی‌خواند و شوق دانستن ترجمه و شرحی از این دعای شریف را در انسان بر می‌انگیزاند.

روز عرفه، خود زوزی پُر اهمیت در شمار می‌آید؛ چه آن‌که جایگاه شایسته‌ای نزد تمام مسلمانان دارد و هر کسی در آن روز - در هر کجا که باشد -، مستجاب الدعوه است و گفته‌اند که اگر مسلمانی در آن روز آمرزیده نگردد، سال پس از آن باید که در مراسم حج حضور یابد.

درباره بررسی و شرح همه جانبه دعای عرفه مطالب زیادی نگاشته شده است؛ این‌که دعا بخشی الحاقی دارد یا ندارد؟ و اگر دارد، مربوط به کدام قسمت دعاست و گوینده آن کیست؟ بر مذهب تشیع است یا غیر آن؟ اگر غیر شیعه است، چگونه همانندی‌هایی با کلام معصوم پدید آورده؟ و یا چنانچه آن شخص در شمار پیروان مذهبی است که اهمیتی به دعا و این قبیل اعمال نمی‌دهند و یا روحی لطافت‌پرور ندارند، با ضمیمه کردن این بخش به دعا در طلب چه بوده است؟ و یا به‌طور کلی، اسناد آن به سرور آزادگان امام حسین علیه السلام صحیح می‌نماید یا خیر؟ و از این قبیل پرسش‌ها که انتشار نتیجه هر پژوهش در زمان خویش، نظرها و نقد نظرهارا به خود جلب کرده و شمار همین نقادی‌ها، و از سویی عنایت به مآثورات و عمل مشهور بزرگان، توجه پژوهندگان دینی را به اهمیت این دعا، بیشتر و بیشتر نموده است.

ترجمه‌ها و چاپ‌ها

علاوه بر درج شدن متن دعای عرفه در کتاب‌های گوناگون ادعیه^۱ و از جمله مفاتیح الجنان، و چاپ آن در بسیاری از گزیده‌های فراهم آمده از کتب ادعیه و برخی از

۱. از جمله در: مصباح الزائر و الإقبال ابن طاووس؛ بلد الأئین کفعمی (ص ۲۵۱-۲۵۸)، زاد المعاد (ص ۹۱-۹۶).

۹۶) و... بحار الأنوار مجلسی؛ الحكم العطائیهتی احمد عبید (ص ۸۰-۹۰).

کتاب‌های مناسب حج^۱، می‌توان به چاپ‌های مستقلی از این دعا نیز اشاره نمود که در زیر بدان‌ها اشاره می‌شود:

۱. اقیانوس خروشان (متن و ترجمه دعای عرفه و شرح مختصری از زندگانی ابی عبدالله)، [بی‌جا، بی‌نا، ۱۳۶۲ش، ۸۸ص].

۲. ترجمه دعای عرفه، محمدرضا زاده‌وش، ۲۴ص، رقعی (آماده چاپ).

۳. در معبد عشق (دعای کمیل، دعای عرفه، مناجات شعبانیه...)، ترجمه و گردآوری: محمود صلواتی، قم: نشر فاضل، ۱۳۷۵ش، ۷۹ص.

۴. دعای حضرت حسین بن علی سیدالشهداء^{علیه السلام} در روز عرفه، محمود شریفی، [بی‌جا، اهواز، ۱۳۵۱ش، (شعر فارسی)].

۵. دعای روز عرفه (روز شناخت) کلاس شناخت و سازندگی امام حسین^{علیه السلام} در عرفات، ترجمه تصویری و تفسیری: عبدالکریم بی‌آزار شیرازی، ۱۳۶۱، ۱۳۶۸ش و ۱۳۷۲ش / تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۴ش، ۶۴ص، نهم، وزیری. مصور (رنگی)، نقشه، عنوان روی جلد: «دعای روز عرفه، شناخت و خودسازی (کلاس شناخت و سازندگی امام حسین^{علیه السلام} در عرفات)».

۶. دعای روز عرفه شریعت: عباس قمی (۱۲۵۴ - ۱۳۱۹ش)، [تهران: کانون انتشارات شریعت، ۱۳۷۷ش، ۷۰ص، دوم، جیبی].

۷. دعای عرفه امام حسین^{علیه السلام}، کتاب‌خانه دانشکده الهیات دانشگاه مشهد، ش ۱۰۰۰. (فهرست، ج ۲، ص ۱۵۱)

۸. دعای عرفه امام حسین^{علیه السلام}، تهران: ابرون، ۱۳۷۷ش، ۷۵ص.

۹. دعای عرفه امام حسین^{علیه السلام} و دعای عرفه امام سجاده^{علیه السلام}، ترجمه: علی مشکینی اردبیلی و مهدی الهی قمشه‌ای، تهران: نهضت زنان مسلمان، ۱۳۶۳ش، ث + ۱۰۵ص، مصور.

۱. از جمله در: مناسک حج ابوالقاسم کوکبی تبریزی (قم: علمیه، ۱۳۷۴ش).

۱۰. دعاه الحسین علیه السلام یوم عرفة، کتابخانه دانشکده الهیات دانشگاه تهران، ش ۲۱۱. (فهرست، ج ۱، ص ۷۳۶ و ۷۷۱)
۱۱. زیارة الحسین علیه السلام فی لیلتی العیدین والمخصوصة لیوم عرفة، باقر لطفی، به خط: علی اکبر نایینی، بغداد: مطبعة المعارف، ۱۵ ذی قعدة ۱۳۶۷ق، ۱۶ص، جیبی.
۱۲. فیض الذموع، به انضمام دعای عرفة حضرت ابا عبدالله الحسین علیه السلام، محمّد ابراهیم بن محمّد مهدی نواب بدایع نگار (۱۲۴۱- ۱۲۹۹ش)، ترجمه: ابوالحسن شعرانی (۱۲۸۱- ۱۳۵۲ش)، تهران: اسلامیّه، ۱۳۴۵ش، ۱۶۸ص.
۱۳. مع الحسین علیه السلام (زیارت ناحیه، عرفه، مطلقه، وارث، عاشورا)، گردآورنده: داوود خواجوی، تهران: نشر مشکاة، ۱۴۱۷ق / ۱۳۷۵ش، ۷۶ص.
۱۴. نیاز موقّق (دعای کمیل و دعای عرفه و مناجات خمسة عشر)، ترجمه نثر و نظم: نصرت الله اربابی (موقّق)، با مقدمه: هبة الله جذبی و محمّدجواد آموزگار، تهران: سیف اللّهی، ۱۳۶۳ش، ۱۷۶ص.
۱۵. دعای عرفه، ۱۳۵۱ش، تهران، غدیر، ۱۶ص.
۱۶. دعای عرفه، ۱۳۷۷ش، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، ۶۲ص.
۱۷. دعای عرفه امام حسین علیه السلام، ترجمه محمّد قدوسی، ۱۳۷۸ش، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، ۶۴ص.
۱۸. دعای عرفه امام حسین علیه السلام، ترجمه علی اشرف مؤیدی، ۱۳۷۸ش، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، ۹۶ص.
۱۹. دعاه الإمام الحسین علیه السلام یوم عرفة، ۱۳۷۷ش، تهران، مؤسسه الحسین علیه السلام، ۳۶ص.

شروح دعا

هر چند شارحان دعای عرفه اندک شمار و معدودند، ولی گستره بحث آنان نسبت به شارحان و پدیدآورندگان شروح ادعیه دیگر به گونه ای روشن متفاوت است. شرح های نوشته شده بر دعای عرفه به شرح زیر است:

۱. برکات دعای عرفه: عباس عزیزی، ۱۳۷۸ ش، قم، سلسله، ۹۶ ص، رقعی.
۲. تحفة الأبرار، مصطفی بن ابراهیم قاری (م ۱۰۸۰ ق).
۳. توحید در مکتب امام حسین علیه السلام، جواد امیری اراکی، قم، دارالنشر، [۱۳۶۳ ش]، ۱۰۳ ص.
۴. سیری در دعای عرفه امام حسین علیه السلام، علی رضا سیدکباری، قم: آستانه مقدسه، ۱۳۷۴ ش، ۵۴ ص.
۵. شرح دعای عرفه، محمد ابراهیم موسوی کاشانی (ق ۱۲)، قم: کتابخانه آیه الله مرعشی، رساله سوم از مجموعه شماره ۶۰۲۵. (فهرست، ج ۱۶، ص ۲۶)
۶. شرح دعای عرفه، محمد علی بن عباس علی خرواری سبزواری (م ۱۳۴۲ ش)، مشهد: کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، ش ۴۷۹ - ۱۵۸۵۷. (فهرست، ج ۱۵، ص ۳۱۳)
۷. شرح دعای عرفه، ماجد بن هاشم صادقی بحرانی شیرازی اصفهانی (م ۱۰۹۷ ق)، تحقیق: فارس حسون کریم (چاپ شده در: فصل نامه میقات حج، سال دوم، ش ۳، ۴۱۶ ق).
۸. شرح دعای عرفه، اکبر گودرزی (چاپ نشده). (تذکره)
۹. شرح دعای عرفه، محمد علی بن ابی طالب زاهدی جیلانی اصفهانی (م ۱۱۸۱ ق).
۱۰. شرح دعای عرفه، سید احمد فقیه امامی، نسخه خطی کتابخانه شخصی فرزند مؤلف.
۱۱. شرح دعای عرفه، محمد علی فاضل خوانساری، کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، ش ۶۷۴۶.
۱۲. شرح دعای عرفه، سید علی اکبر واعظ موسوی (محب الاسلام)، [بی تا]، مشهد، [بی تا]، ۲۰ ص.

۱۳. شرح دعای عرفه امام حسین علیه السلام، محمدتقی تقوی قائمی، [تهران: بدر، ۱۳۷۱ش، ۵۵۰ص].
۱۴. شکوای سبز (دریافت‌هایی از سه مناجات ندبه، شعبانیه، عرفه)، سید مهدی شجاعی، تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۷۶ش، ۸۸ص، رقی.
۱۵. کنوز المعرفة فی شرح دعاء عرفه، علی اکبر بن نصرالله مولوی حائری موسوی شیرازی (ق ۱۳)، کتاب‌خانه آیه الله مرعشی، ش ۸۴۳۰. (فهرست، ج ۲۲، ص ۲۴)
۱۶. مظهر العجائب و منبع الغرائب فی شرح دعاء سیدنا الحسین بن علی بن ابی طالب علیه السلام، سید خلف بن عبدالمطلب مشعشعی موسوی حویزی (م ۱۰۳۰ق). (الذریعة، ج ۸، ص ۱۹۳؛ فصل‌نامه علوم حدیث، س ۱، ش ۱، پاییز ۱۳۷۵، صص ۱۲۷-۱۵۲)
۱۷. نیایش حسین علیه السلام در بیابان عرفات با خدایش، محمدتقی جعفری (۱۳۰۲-۱۳۷۷ش)، تهران: ولی عصر، ۱۳۶۱ش، ۱۳۹ص، اول / ویرایش دوم، تهران: شمس ۱۳۷۴ش، ۱۶۶ص / تهران: مؤسسه نشر کرامت، ۱۶۶ص، دوم، با عنوان: «نیایش امام حسین علیه السلام در صحرای عرفات».
۱۸. نیایش در عرفات، لطف الله صافی گلپایگانی، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ۲۶۶ص، اول، رقی.
۱۹. وصال العارفین (شرح بر دعای عرفه امام حسین علیه السلام)، احمد زمرّدیان شیرازی، شیراز: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۸ش، ۹۰۹ص، اول، وزیری، مصور.

زندگی مؤلف

آیه الله سید احمد فقیه امامی در هفدهم ربیع اول ۱۳۵۲ / تابستان ۱۳۱۲ش، در محله تاریخی - مذهبی «درب امام» اصفهان چشم به جهان گشود. مقدمات و سطح را نزد پدرش حاج آقا عطاء الله امامی (م ۱۳۸۷ق) از مجتهدان مسلم زمانه و میرزا محمدعلی معلّم حبیب آبادی (م ۱۳۹۶ق) فراگرفت و در ۱۳۷۳ق، به قم سفر نمود تا در درس

خارج فقه و اصول حضرات آیات: بروجردی، امام خمینی، سلطانی و درس فلسفه علامه طباطبایی حاضر گردد.

این فقیه بزرگوار از سال ۱۳۸۴ق، به تدریس دروس سطح و خارج در حوزه علمیه اصفهان و تبلیغ و منبر در مساجد و محافل روی نمود و با احیای مدرسه ذوالفقار و مدارس وابسته، رونق بخشیدن دوباره به مسجد تاریخی بابا علی سقا و تأسیس کتابخانه عمومی الزهراء علیها السلام در سال ۱۴۰۰ق، نام خویش را برای همیشه در جریده خادمان به دانش و فرهنگ به ثبت رساند.

وی سرانجام صبح روز پنجشنبه دهم جمادی ثانی ۱۴۱۴، مطابق با چهارم آذرماه ۱۳۷۲ در شصت سالگی، در همان کتابخانه‌ای که خویش به تأسیس و توسعه آن همت گمارده بود، دار فانی را وداع گفت. پیکر پاکش صبح روز جمعه، طی مسافتی طولانی از اصفهان تا امامزاده ابوالعباس^۱ خوارسگان تشییع و به خاک سپرده شد.^۲

آثار وی

از آثار این عالم فرزانه، بجز روش رهبران انقلابی^۳ و چرا جمهوری اسلامی^۴ بیش از پنجاه عنوان کتاب با دست‌خط شریف مؤلف بر جای مانده که تاکنون هیچ‌یک به چاپ نرسیده‌اند و همگی در کتابخانه شخصی فرزند مؤلف، موجود است.

۱. از نسل حضرت ابوالفضل علیه السلام.

۲. مصادری که از آیه الله فقیه امامی نام برده‌اند، به اختصار چنین است: گلزار مشاهیر؛ فهرست کتاب‌های چاپی فارسی؛ مؤلفین کتب چاپی؛ الذریعة؛ فهرست موضوعی انتشارات دانشگاه تهران (۱۳۲۵-۱۳۴۲ش)؛ موسوعه مؤلفی الإمامیه؛ کتابشناسی علوم پزشکی؛ یادنامه؛ ریشه‌های تشیع و حوزه علمیه اصفهان؛ مجله نور علم؛ روزنامه‌های اطلاعات (۱۴/۱۰/۱۳۷۲ش)؛ کیهان (۷۲/۹/۷)؛ سلام (۷۲/۹/۷)؛ رسالت (۷۲/۱۰/۱۵)؛ هفته‌نامه‌های محلی نوید اصفهان (۷۲/۹/۱۰ و ۷۲/۱۰/۱۵)، صبح اولیاء (۱۱/۱۳۷۲/۹ش)

و ...

۳. چاپ اراک، ۱۴۰۰ق، ۲۳۶ص، وزیری.

۴. چاپ اصفهان، ۱۳۵۷ش، ۲۴ص، رقی.

از این میان می‌توان به بخشی از آثار حدیثی وی که برخی از آنها گرد آمده از سخنرانی‌ها و جلسات مختلف است، اشاره نمود که عبارت‌اند از:

۱. شرح خطبه فدکیه.
۲. شرح فزاهایی از صحیفه سجادیه.
۳. شرح نامه امیر مؤمنان علیه السلام به مالک اشتر.
۴. قواعد و فواید درایه.
۵. نظرات علمی و سیاسی در نهج البلاغه.
۶. شرح دعای عرفه (در دو جلد).

ویژگی‌های شرح دعای عرفه

از جمله شرح‌های دعای عرفه که شامل ترجمه دعا نیز می‌باشد، شرح مورد گفتگو به قلم آیه الله فقیه امامی است. وی یکی از روزهای ماه رمضان ۱۳۶۳ ش، از قرآن مجید استخراج می‌گیرد که آیا تألیف و به انجام رساندن شرحی بر دعای عرفه در توان او خواهد بود یا خیر؟

وی پس از اطمینان یافتن از این که از عهده کار بر خواهد آمد، به شرح فقرات این دعا می‌پردازد و پس از اتمام، در صفحه مقابل هر شرح، متن و ترجمه همان فقره مورد بحث از دعا را قرار می‌دهد. متن عربی این صفحات به خط ثلث جلی و ترجمه فارسی به خط شکسته و هر دو بخش، از آثار شادروان حبیب الله فضائلی (۱۳۰۱ - ۱۳۷۶ ش) و به درخواست شارح محترم نگاشته شده است.

شارح، گاه به مباحث لغوی و تلفظ و وزن کلمات و شواهد و معانی هر کلمه می‌پردازد و از جمله منابعش در این بخش، نقل‌هایی از کتاب‌های معمول، همچون مجمع البحرین طریحی و سپس ارائه ترجمه فارسی این نقل‌هاست، که نمونه‌ای آورده می‌شود:

یا عدّتی فی شدّتی، ای پشوانه روز سختی‌ام.

در مجمع البحرین می‌گوید: «والعُدَّة: ما أعددت له لحوادث الدَّهر من المال و السِّلَاح و نحو ذلك؛ عُدَّة، چیزی است که انسان برای پیشامدهای روزگار، مهیا می‌سازد از مال و اسلحه».

این شرح، بر خلاف شرح‌های دیگر به‌جا مانده از این دعا که به مسائل عرفانی و گاه مسائل و برداشت‌های انقلابی از متن دعا پرداخته‌اند، بیشتر شرحی قرآنی بر دعایی روایی است و جای جای، شواهد، نمونه‌ها و همانندی‌های کلمات را از آیات قرآن استخراج نموده است:

فَأَيُّ نِعْمِكَ يَا إِلَهِي أَحْصِي عِدْدًا وَذَكَرًا؟

خداوندا! کدام از نعمت‌های تو را می‌توانم بشمارم؟ و یا می‌توانم یاد کنم و به زبان آورم؟

نعمت‌های خداوند آن قدر فراوان است که خداوند می‌فرماید: ﴿وَإِنْ تَعَدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا﴾^۱.

﴿وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٍ وَالْبَحْرِ يَمْدَةٌ مِنْ بَعْدِ سَبْعَةِ أَبْحُرٍ مَا نَفَدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ﴾^۲.

﴿قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مَدَادًا لَكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفَدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا﴾^۳.

از آیات قرآن مجید استفاده می‌شود که هر موجودی در حدّ وجودی خود، نعمتی است و شمارش آن نعمت‌ها برای انسان ممکن نیست؛ چون علم و دانش موقعی حاصل می‌شود که انسان، تسلط و احاطه بر اشیا داشته باشد، و چنین احاطه‌ای برای بشر غیر ممکن است، و بر فرض [آن که] علم به موجودات پیدا کند. شماره آنها برای بشر ممکن نیست.

امید که این اثر و دیگر آثار و آرای ارزشمند این فقیه عالی‌مقدار، روی تصحیح و تحقیق به خود ببیند و به چاپ برسد.

پرتال جامع علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

۱. سوره ابراهیم، آیه ۳۴؛ سوره نحل، آیه ۱۸.

۲. سوره لقمان، آیه ۲۷.

۳. سوره کهف، آیه ۱۰۹.

بسم الله الرحمن الرحيم

تزیک زوال روز دوازدهم صفت ۱۶۰۴ مطابق ۲۲ ۳ ۳۳ با ترجمه کامل استخوانی که در آن صبح است و در آن وقت آنرا دریم که در صبح بر دعای عزت حضرت سید الشهدا حسین بن علی علیه السلام تمهید می‌نمایم یا نه؟ این آیه شریفه در صبح می‌برد
و نفعنا ما فی صدورهم من غل عجری من تختم الانهار و قالوا لکم رشه الذی هدانا لهذا ما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله لکذبت ربنا لئن لم یجئنا ذلک لکنم لاجتیه ادر شکرها با کتم لعمرون - و تبتس ابر آیه شریفه یعنی است و الذین آمنوا و عملوا الصالحات لا یخلف
لفظ آله و سوا اولک اصحاب الجنة هم فیها لرون .

لذکر آن شد که در این راه بسیار تمهید می‌برایم با کلمه و لطافت حضرت سید الشهدا که در او خداوند
پیشین گنار - برای روشن شدن تصور و بجز مطلب ترجمه نمی‌کنیم
مطلب اول -

دعاهای که در قرآن مجید آمده و از زبان پیامبران بزرگ و آنکه الهی علیه صلوات الله نقل شده و ما در سوره حمد یک عرف
را در نظر داریم و آن انقطاع کلی از مردم و پیر شدن بجزاوند است و زیر آن نامت دعا و عقب آن دعا و کلمه است که طریقه دعا
بستگی با شخص و ماسوا می‌ماند و از انیز می‌بینیم آنکه الهی علیه صلوات الله با کلمه ای منتفخ از خدا سپهر اند که
هب لی کمال الانقطاع الیک ، یا سیر یا سیر - ما ذاقفدن وجدک و ما ذاقفدن وجدک و اتل این جملات
عوضاوند از زبان حضرت رس سیر یا سیر ، رب انی لا انزلت الی من خیر فقیه .

پس اگر در دعاهای نسبت از سر جودت و نعمت و بلاها و اول آن هست تنها برای ترجمه در آن بگنجانند سوال و جواب
کردن مردم از ما را در حق تعالی و این سلسله ترین گامی است که برای رشد انبیا برداشته شده است . در این فرض
از دعا رشته و کلمه است بی کلمه خداوند فرموده است و اذا استسکع عباد الحقی فانه قریب اجیب دعوه الدعاء اذا دعانا
علیه سبحانه الی و لیسوا لک السلام برشته دون (بقره ۱۸۵) و چون پیغمبران از در دعا و نزدیکی من پرسند بدانند که من با آنها
تزیک می‌باشم ، هر کس را بخواهد من خواسته او را اجابت می‌کنم بی دعوت مزید بر آن را بپذیرند تا در پیوسته .

و این رشته و کلمه در صورتی امکان پذیر است که آن را از هر جا منقطع نشود و بجزاوند و هستی منقطع جهان اسیر دارد شود .
در از انیز حضرت بی ... در آن صورت سراسر سید هه که کمن لی غیرک استسکع کشف جنوی .
خداوند ان چه کس ... در از در خواست کم که نادر احتیاج را بر طرف سازد .
پس هدف از دعا انقطاع است و چون انقطاع کامل حاصل شد رشته حاصل می‌شود .